

A 16-os honvéd

Előfizetési ár:
Egy évre 7 kor. 20 f. Fél évre 3 kor. 60 f.
Negyed évre 1 korona 80 fillér.

Megjelenik
minden hó 1-én és 15-én.

A lap jövedelme az ezred hadi özvegy
és árva alapját gyarapítja.

Üzenet.

A háborúnak véres küzdelmei még nincsenek lezárva, még mindig itt van a létnek nagy emberfeletti tusája; meg tart a milliónyi népek harca. Még nincs vége a birkózásnak, mely folyik szakadatlanul. És most készen állnak ezredünk bátor hősei, akik nap-nap után, holnapról-holnapra most már négy éve minden poklon keresztül védték e hazát és tűzhelyeinket.

Elgondolkozva most azon, hogy vonultak ki ezredünk katonái négy év előtt a trombita riasztó hangja mellett, hogy kísérték az aszszonyok, leányok a felvirágzott, felpántlikázott katonáinkat a virágos fekete vonathoz. És mikor búcsút füttyült tőlük, könnyezve bár, de senki sem mondotta, hogy utoljára látlak. A vonat monoton kattogását tulkarsogta katonáink dala, amint elhaladtak az elmaradt mezőkön és szívszorongva várta itthon maradt népe, ha érni fog a buza, — és közte a pipaacs, lombos lesz az erdő, újra hallik a fülemile csattogó, szerelemre bűgő szava, haza jönnek — haza!

És futott a dalos fekete vonat tovább, mintha nem is a halál kapuja elé vinné katonáinkat. És most ismét, mint négy év előtt

lelkesezve vonulnak el felvirágzott, fellobogózt fekete vonattal ezredünk hősei olaszország felé. És ép az a lelkesedés szállja meg minden ember lelkét, amint négy éve ezelőtt tombolt minden ember lelkében. Ép ugy ég a lelkesülés tüze és világítanak annak a tűzével nemcsak nekünk, hanem a jövő nemzedéknek is. Ép ugy, mint ahogy mi is úkapáink gögös nevében megyünk rohanva és kacagva elénkinkre. Nem oltódott el az a láng, mely hevült négy éve katonáink lelkében, továbbra is hevül és sugárzik. És ez az érzés nem más, mint nemzeti érzés, és ez az érzés és e lélek viszi és ragadja katonáinkat továbbra is tettekre.

A nagy cél elérésének ösztöne s e vágyak elérése üz és visz diadalra bennünket. Mindenkiben megvan a kötelességtudás, hogy a nagy köz iránti kötelességét megértve, háttérbe szorítson minden más gondolatot és ha az áldozatot kíván s követel tőlünk, hogy odaadjuk életünket, a saját életünket a nemzet életéért és így megvédjük nemzetünknek ezredéves életét, amint azt megvédték ezidáig ezer éven át apáink és így biztosítjuk a jövőndő nemzedéknek boldogulását.

Ez a legnagyobb tett, hogy önmagát odaadja s a mikor életét leveti, amint mindennap a ruhát levetjük, önmaga előtt eszményi szépségét érvényesíti, mert nem vész el előttünk,

hanem eszményi szépségében fog élni közöttünk és késői unokáink között továbbra is s mindnyájan imáinkba foglaljuk őket, akik odaadtak érettünk mindent, azokért a nagy eszményekért, amelyeknek haza, nemzet, becsület, kötelesség és hűség a mozgó ereje, s a kik ezért véreztek, akik ezért meghaltak, — nem véreztek, nem haltak meg hiába, mert oly nemzetért haltak meg, mely érdemes rá és az utókor halálával, szeretettel gondol áldozatkészségükre.

A háború súlyos nagykalapácsa egygyé forrasztott minket, kikalapálta belőlünk a hideg önzést, a részvétlenséget: súlyos kalapácsa belénk törte az egységesség lelkét és így tudunk szeretni, könyörülni és így tudjuk és érezzük, hogy mivel tartozunk azoknak, akik vért és életet áldoztak. Azon biztos tudatban mennek most is a nagy útra, a nagy bizonytalanság felé, hogy áldozatkészségükért, szenvedéseikért nem hagyjuk el sem őket, sem övéiket, — hát nem is hagyjuk el!

A mi szívünk, lelkünk kísérnek a hosszú utra benneteket, gondolunk rátok, ahol küzdök, ahol szenvedtek egymásért s mindnyá-

junkért — akiket szeretünk, akikért aggódunk. . . Így bizonytalanságban élve gondolunk rátok, míg nem hozza ránk a gondviselés a béke áldását. Bár a háború vézmadara csapkodva száll még mindig felettünk, lelkünkben ég az a lelkesülés tüze, hogy hazánkért és nemzetünkért megálljuk a helyünket és a végső erőnket is megfeszítsük ránk szakadó ellenségeink ellen. Összefogjunk e nagy veszedelemben sajátos inspirációjától mindenki lelkesítve, vállalva menjen s menjünk a közös munkára fel.

Az egész nemzet lelke, imája s aggodalma kísér benneteket utaitokon, bár mily messze jártok és folyók módjára törtettek a hegyek között. Kölcsönös az az érzés, ami ti bennetek és bennünk él, kölcsönösen látjuk azt a nagy célt, mely bennünket kitarásra és hősiességre int. Amikor a döntés előtt állunk, annak a tűznek, amely lelkünkben ég, most kell lángra gyulni és most kell megmutatni az egész világnak, hogy: „Nincsen párja a 16-os bakának.”

Isten veletek bajtársak, odafenti találkozásig!

Dér.

Az ezrednél.

Tábori posta 425. 918. augusztus.

Előzmények: Mint rendesen. Személyvonat pöfékelő mozdonyal, váltakozó tájak. Falvak, városok egymásután. A vonat természetesen nem hazafelé, hanem hazulról el-felé igyekszik s emiatt az egész kép úgy néz ki, mint mikor az ember a régi jó időben citromot evett, vagy pedig hogy költőibb hasonlattal éljek — mint egy borongós őszi délután, amely még hozzá a hónap végén is van.

Személyek: Egy vasuti kalauz a föle elválaszt-hatatlansággal s vele egy fogalommal vált bilétajukasztóval. Kopogó szemű, éhes osztrák utasok. Kerek mosolygó képi magyar szabadságosok, és a végén olasz repülő és az ezred. Az egész kezdődik Besztercén s végződik e hó 21-én a csatuka 5. esztendejében.

Ezen hosszúlére eresztett bevezetés után esetleg lesznek, kik valami rendkívüli dolgot fognak keresni e szerény sorok közt, hogy csalódást ne okozzak, előre is kijelentem, hogy ilyesmi jelenleg nincs nálam rak-táron. Először is, mert rendkívüli dolog ma igen kevés van. Másodsor azért sem, mert semmi rendkívüli nem történt.

Említettem, hogy rendkívüli dolog igen kevés van. Ez tény. Rendkívüli dolog lenne ha egy szép

napon azt mondanák: lehet vásárolni dohányt, nem lisztért, lisztet nem dohányért, cukrot nem petróleumért, petróleumot nem cukorért stb., hanem mindezen felesleges, nélkülözhető luxus cikkeket pénzért, béke-árak mellett s korlátlan mennyiségben. Ezt nevezünk rendkívüli dolognak! De hát mindössze az történt, hogy szabadságom végeztével ismét vonatra ültem. Ilyenkor az ember szíve keserűséggel, a hátizsákja pedig jóféle hazaival van teli. E két dolog közül természetesen az utóbbi a fontosabb, mert a keserűségért még a patikába sem kell menni, ellenben jó hazait szerezni annál komplikáltabb, pláne ha az ember nem mehet érte haza.

Tehát — podgyászoktól körülbástyázva — döcögünk lassan, de biztosan, előre. Budapesttől Pozsonyig a határrendőrök vámvizsgálatával rémitgettük egymást. A különféle elbeszélések nyomán az inkvizitívó borzalmak elevenedtek fel előttem. Voltak, kik állították, hogy a vizsgálatoknál szinte elevenen eszik meg az embert stb., a végén természetesen mindebből semmi sem bizonyult valónak és szerencsésen átjutottunk Bécsbe. A császárváros régi bájos közvetlensége, kedélye eltűnt s ezek helyét a létért való küzdelem viharos nyomai foglalták el. A napi eseményekkel keveset törődnek, fő társalgási téma a krumpli, liszt, hús stb. Innen utamat Linz, Salzburg, Innsbruck,

Az ezred küldöttsége Ő Felsége előtt.

Alig pár hónapja örülhettünk a szerencsének: látni Ő Felségét, hallani buzdító szavait, érezni meleg szeretetét katonái iránt. Most ismét itt van közöttünk!

Augusztus hó 8-án délután 2 óraker szemlélte meg a horvát hadosztály egyik dandárát s ez alkalommal fogadta ezredünk küldöttségét is. A küldöttség tagjai: *Schmidt* Kálmán alezredes ezredparancsnok, *Dezső* Lajos alezredes, *Szidon* Imre őrnagy, *Klinda* Jenő százados zászlóaljparancsnokok, *Teplán* Gergely tábori lelkész, *Schnek* Agoston, *Szent-istván* és *Bakay* főhadnagyok és *Pákh* hadnagy. A legénységi küldöttség, egy 30 főből álló szakasz, Szita Flórián tiszthelyettes parancsnoksága alatt.

A horvát dandár megszemlélése után Szita tiszthelyettes éles „jobbra nézz” vezényszavára a szakasz tiszteletadást teljesített és Schmidt alezredes jelentkezett mint ezredparancsnok.

Ő Felsége hosszasan beszélgetett vele, különösen érdeklődött az ezred legutóbbi harcai iránt, megemlékezve azoknak egyes részleteiről, majd ezt kérdezte:

„Mióta ezredparancsnok?”

— Két és fél hónap óta — válaszolt Schmidt alezredes.

— Mely ezrednél volt ezelőtt?

— A 22. honv. gyalogezrednél.

— Hol volt a 16-os ezred mielőtt ide jött volna?

— Szabadkán és Temesváron.

— Igen, persze a 39. hadosztályhoz tartozik!

Majd a tisztkekhez fordult Ő Felsége, minden tiszttel kezét fogott, megkérdezte: hol szerezte kiüntetéseit s megdicsérte a szépen dekoráltakat. Teplán Gergely ezredlelkészünknel — kinek már hét hadikiüntetés díszíti mellét — hosszabban érdeklődött különösen az iránt, hogy elég alkalma van-e isteni tiszteletet hallgatni a legénységnek.

A legénységnél is mindenkit kiüntetett megszólításával Ő Felsége. Megveregette egy-

Bozen, Trientnek vettem s mint otthon, úgy itt is a legnagyobb flegmával csomagoltam ki rántott csirkéimet. Most Bécsben rántott csirkét enni fehér kenyérral, körülbelül annyi, mint hajdanában a Kossuth nőtát énekelni. Bájos utitársaim szemekkel majd lenyelték csirkéistől, mindenestől. Én a zsebembe nyultam, hogy helyén van-e a revolverem s kihívó impertinenciával folytattam kised kosztolásomat. A kalauz fehér kenyerem láttára százados urak szállított s barátságosan mosolygott rám. Az útra vonatkozó felvilágosításokat a legnagyobb készséggel adta meg s mikor borraivalól egy csirkecombót nyomtam a kezébe, politikai elveit is kifejtette előttem, ami igen megtisztelő lehet a Lajtán túl, de én nem voltam elragadtatva s megfogadtam, hogy csirkecombokat ezentúl csak néma embereknek fogok ajándékozni. A kalauz máskülönben ideát is ép úgy néz ki, mint minálunk, főalkatrészei: egy lámpás, mint Diogenesnek, egy bilétajukasztó és maga a kalauz. Megállapítani természetesen igen bajos, hogy a kalauzt találták-e ki a lámpás és a jukasztó kedvéért, vagy pedig megfordítva. Utam máskülönben elég kellemesen telt el s utazásom ötödik napján értem a végállomásra, ezredem akkori székhelyére. A fogadtatás igazán ünnepléses volt. Vonatom alig állott meg, azonnal a régen látott schrapnell-felhőkékéek tűntek fel fölöttünk. Az elhárító ütegek heves dörgése

s az olasz repülőgépek berregése jelezte, hogy itt már háború van. Mit volt mit tenni, nyugodtan sétáltunk be a városba, feltételezve az olasz repülőkről annyi tapintatot, hogy a csomagot nem ép a sapkarózsámra dobják le.

Utamat az ezreddel együtt folytattam másnap, természetesen gyalog. Új elszállásolási körlettünk a körülményekhez képest elég jó volt, de itt sem maradhattunk sokáig. Lakatlan utakon, borzalmasan hosszú és fárasztó éjjeli menetekkel haladunk állásaink felé. Jelenlegi szállásunk egy fenyő erdőben, elég kellemes helyen van, lehet válogatni, az ember kőre vagy pedig sziklára feküdjék-e le. Repülőgépet — mint erefele mindenütt — többet látni mint verebet, varjút vagy más ilyen hasonállásu hadi szolgálatra még nem kötelezett repülő terentményt Lakásunk mohával lepott fenyők tövében, lakótársaink hangyák, pókok s más erdei bogarak. A lakásviszonyok elég jók, nagy az olcsóság, még a szálláspénzt sem kell fizetnünk, ajánlom a lakáshiány miatt panaszkodó civil uraknak.

A levegőnk elsőrendű, ha nem lenne annyira puskaporos, másoknak is jó szívvvel ajánlanám. Vízünk nincsen s azért ha van valaki, kinek van otthon felesleges bora s azt ideküldi nekünk, személyesen garantálom az éljenekek.

Palóc.

egy szépen diszitett honvéd vállát s többek közt így nyilatkozott: a honvédek nagyon jó katonák, derekasan viselkedtek, szeretem őket.

A tisztelgés véget ért s mi boldogan, egy szép nap emlékével tértünk vissza bajtársainkhoz.

Adja Isten, hogy mielőbb a csendes béke édes nyugalalmát élvezve, érezzük nemes gondolkodásának, szeretetének, bölcseségének uralkodó erejét szeretett hazánk felvirágzására!

József főherceg látogatása ezredünknel.

Alig, hogy az ezred részei a tiroli sziklás hegy-óriásokkal határolt völgyekben összegyülekezett, már is örömhír járt végig ezredünkben: vezértünk József királyi és császári főherceg holnap délelőtt 7 órakor megszemléli az ezredet.

József főherceg! a kiváló hadvezér, kinek határozott, biztos vezetése alatt már alkalmunk volt dicsőséget szerezni szeretett hazánkért, kinek sujtó karját nem egyszer érezhette ellenségeink hada; a gondoskodó, honvédeit nagyon szerető férfiú, kinek figyelme utolsó alantosára is kiterjed, a fennkölt gondolkodása magyar, ki itt él, jár közöttünk tudja, érti kívánságainkat s egybe forr velünk küzdelmeinkben.

Augusztus 6-án délelőtt fél 7 órakor már felállott az ezred. Schmidt alezredes úr átvette a jelentéseket, rendelkezett és 7 óra teljes rendben, mozdulatlanul vártuk a nevezetes pillanatot. Pár perc múlva éles kürtjel jelezte a Fenség érkezését. Rövid harsány vezényszavak; az ezred tiszteletadást teljesített és ezredparancsnokunk beadta jelentését, majd a 17. császári és királyi ezred zenekarának hangjai mellett a Fenség végigment az arcvonal előtt.

Amint nyílt határozott tekintetével elhaladt előttünk, éreztük, hogy megtaláltuk benne akit kerestünk: vezértünket, parancsnokunkat, bíránkat és gyámolítóinkat.

A szemle véget ért. A zene elhalgatott s Ő maga csöreg parancsolta az ezred tisztikarát, csengő hangja dvözölte az ezredet új harcterének színhelyén:

„Már volt alkalmam az ezred harci értékéről, cséről meggyőződni s biztosan tudom, hogy itt van a harctéren is, hol még nem volt alkalmam a honvédség jó hírnevét, dicsőségét gyarapítani, győzelmesen állja meg helyét. A honvéd kitünő katona!

Az elkövetkezendő harcokból nevünk még fénye-

sebben fog kikérülni s az ellenség saját kárán, vesztéseiből fogja ismételten megtanulni, mi a magyar honvéd! Sok szerencsét az új viszonyok között! Rövid időn belül meg fogom ragadni az alkalmat, hogy az ezredet fent, az állásokban is meglátogassam. Vigyék meg üdvözlétemet összes bajtársainknak!”

Visszatértünk beosztásunkba s ezredparancsnokunk vezetése alatt, a zenekar vidám hangjai mellett menetelt el az ezred a Fenség előtt.

Már befelé mentünk a városba, amikor a Fenség autója utólért s az ezred mellett robogott tova. Amerre ment őszinte, szívből jövő éljen kiáltásaink között vezetett útja s a Fenség autójából szívélyesen tisztelgve, mosolyogva fogadta a pillanat nagyszerűségétől megfagyott őszinte magyar lélek spontán megnyilatkozását.

„Viszontlátásra fönt az állásban!”

Teplán Gergely ezredlelkészünk kitüntetése.

Ezredünk köszönetben álló lelkészét *Teplán Gergelyt*, kiváló és hősi magatartásáért Ő felsége ismét kitüntette a másodszori újlagos fegfőbb elismerés adományozásával, a kardokkal együtt. Augusztus hó 15-én az olasz határhegyek alatt a vasárnapi istentisztelet után, ezredünk tisztikara és legénysége jelenlétében *Schmidt Kálmán* alezredes a következő magasröptű beszéd kíséretében tüzte kiváló ezredlelkészünk mellére új kitüntetését:

Honvédek! Bajtársak!

Most, a midőn felsőbb rendelkezés hosszabb, de igazán kiérdemelt nyugalom után ezredünket ismét a tettek mezejére szállította, most, a midőn ismét vértünk hullásával és arcunk verejtékével kell bizonyosságot tennünk a magyar vitézség örök heradhatalanságáról, a sors kedvező utmutatását látom jövendő működésünk sikerére abban, hogy a nehéz küzdelmek ezen új korszakát egy igaz érdem megtalmozásával kezdhethet meg.

Egy olyan férfit, akit mindnyájan ismertek, szerettek s aki mindnyájunk közbecsülésében áll, ért a királyi kegy.

Az ezred lelkészét Ő Felsőge az újlag legfelsőbb dicséző elismeréssel tüntette ki az ellenség előtt tanusított vitéz és önfeláldozó magatartásáért.

Nem kell nektek megmagyaráznom, mi volt és mi most is ezredünkben a Főtisztelendő Úr. Ismeritek őt, akit 4 év minden szenvedése nem, vihara nem tudott letériteni a kötelesség teljesítéséhez, tövises útjáról.

Mindnyájan a Gondviselés kezében vagyunk. Ha lelkesedés nélkül, fásultan megyünk előre a

végső cél felé, rossz munkát végzünk és csupán a sors vak eszközei lehetünk. Nekünk át is kell éreznünk küzdelmünk igazságát.

S ha kérdezem, ki volt az aki a harcok félelmetes morájában összetörődött emberi lelkekből a lelkesedés, a mindenáron győzni akarás szikráját lángra lobbantotta s félelmet nem ismerő, a haláltól nem rettenő bátorsággal jelent meg köztetek a vesztélyben, látom ajkatok mozgásáról a feleletet, hogy a mi szeretett lelkészünk állott mindig mellettetek!

Ha közületek egyik-másik kidőlt a sorból és vére hullásával, életével áldozott szent ügyünk igazságának, ha a csatatereket a sebesültek jajgatása, haldoklók lemondó sóhajtása töltötte be, ő ott volt veletek s a sebesültek jajveszékélését reménykedéssé, a haldoklók nyöszörgését megnyugvássá varázsolta szavával. Szenvedők vigasztalója, türelmetlen betegek istápolója, hősök megnyugtatója s az élők gyámolítója volt ő mindig!

Hányszor láttatok őt, amint a harcok kérelhetetlen forgatagában a rajvonalban együtt küzdött veletek. Ti puskával, szuronnal harcoltatok, ő pedig a seregek urának nevében és segédelmével a buzdítás, enyhítés, vigasztalás igéjét vitte a ti szent küzdelmetekbe!

Hányszor láttatok Galiczia és Oroszország domboktól szagगतott lapályain, Erdély hegyóriásain az ő szeretett lényét sohasem fáradva, összeszorított ajakkal, fegyvertelenül, egy ásóval kezében szembe nézni a halállal s nyujtani reményt és életet a csüggedőknek!

Hivatásának gyakorlásában legelső volt az első között, de ha megjutalmazásról volt szó, mindig szerényen hátra húzódott, mert működésének legszebb pályadíját lelkiismerete megnyugvásában találta mindenkor!

Most a midőn a királyi kegy új megnyilvánulását fejezem ki előtte, nem ellenértéket adok az ő érdemeiért Nem, mert azok külsőségekkel nem mérhetők. Ez a kitüntetés csak emlékeztető jele, külsőleg is látható képe annak a megbecsülésnek, elismerésnek, amelyet iránta mindnyájan éreztünk!

A reánk váró új küzdelemben, ahol piros élet jár majd haláltáncot fehér álommal, mindenkinek helyén kell lennie!

Talán sok szenvedés vár még reánk. Vagy talán már nem? A jövőbe nem láthatunk. A mi feladatunk csak egy: kitartani, küzdeni a végső győzelemig. És ebben ne gátoljon bennünket panaszos szó, jajveszékélés, gyerekes siránkozás, mert mi kell, hogy férfiak legyünk, kell, hogy karunk sujtását hazánk szeretete, királyunk iránti rendíthetetlen hűségünk és meg nem tántorítható kötelességtudásunk acélozza meg.

A Gondviselés a mi zászlónkat fogja a sikerrel megkoronázni, mert ha lsten velünk, ki lehet ellenünk!

S mikor a Főtisztelendő Urat állítom elétek mintaképül a kötelességteljesítés, tántoríthatatlan kitartás tekintetében, meg vagyok róla győződve, hogy az ezred újabb küzdelmeiben soha se fog az ő példája elhalványodni. Tanuljátok meg tőle a csüggedést legyűrni, a félelmet nem ismerni, a haláltól nem rettegni! A mi ügyünk, a melyért harcolunk szent, mert százezrek szentelték meg vérük hullásával s milliók könnyei avatták magasztossá!

A Főtisztelendő Ur ennek az ügynek egyik legkiválóbb harcosa!

Engedje a Gondviselés, hogy nehéz küzdelmének legméltóbb jutalmát, az áldásos béke kivívását közöttünk érhesse meg s viselje a szép kitüntetést szeretetünk megnyilvánulásaként.

Éljen! Éljen! Éljen!

Úton.

Mert mindnyájan úton vagyunk sokáig,
És mindnyájan hajnalban indulunk
És mindnyájan szép katonásan lépünk
És azt hisszük: mi el nem fáradunk!
Mert mindnyájan fiatalok vagyunk.

És délfelé a délibábos pusztán
Már látjuk is az örökzöld babért,
S mikor öleti a nap a vidéket,
Elképzeljük a lovagvár-regéket:
Mit tettek ők egy hercegasszonyért?

És beszélünk, mesélgetünk sokáig,
És álmodunk is szőke álmokat,
Mig egyszerre letűn a nap az égről
És letérünk az igazi ösvényről
S sziklák között keressük az utat.

S most véresen, fáradtan botorkálunk,
Hajunk megöszül, zokog az imánk . . .
És nem sejtjük, hogy távol vidéken
Most indult el, lilimmal kezében,
Az, akiért vérünkkel áldozánk.

Zsuzsanna Mária.

Levél a szerkesztőhöz.

Olaszország, 1918. augusztus hó 20-án.

Kedves Szerkesztő Úr!

Ime, már befordultunk az ötödik háborus esztendőbe; életemnek pont a tizedrésze tejt el abban, hogy egyfolytában a hadak útját járom. És rám nézve még kedvező is ez a törtszám, mert sokan, nagyon sokan vannak, kik fiatal életükből sokkal nagyobb hányadot áldoztak fel e célra, sőt óriási azoknak a száma is, akik épen életükkel adakoztak. Fiamnak, leányomnak már nem igen adhatják elő olyan nagyképűsködéssel a hét éves háboru történetét, mint a hogy annak idején bennünket pertraktáltak eme történet elmondásával; a mi kicsiny emberbimbóinknak emlékeztetőben mélyebb nyomot vág ez a négy esztendő, mint a minden korok háborúinak emléke az akkori csemetékben. Nagyobb dolgokról van most szó: akkor az emberiségnek csak nagyon csekély része hadakozott, most az egész egyetemes emberiség harcol és szenved, most minden háztól, minden családtól távol van a férfi, minden asszonynak hiányzik a férje, minden gyerekek hiányzik az édes apja. Csupa lemondásból áll ezeknek az apró lurkóknak a tapasztalata: látják, amikor a magára hagyott édes anyák a meddő vágyakozás könnyeivel áztatják a párnát, ahol négy évvel ezelőtt egy drága férfi fej is nyugodott, — hallják az anyai ajkáról a meséket, melyek a meghalt vagy szerencsésebb esetben ez idő szerint még távollévő, de a gyerekek által még alig ismert édes apáról szólnak, aki jó volt, derék volt, minden szeretetre méltó volt, de hiába való ez a mesélés, mert a gyermek közvetlen tapasztalata csak az lehet, hogy nincs és nem is volt édes apjuk! Aki oly régen távol van, az a gyermek felfogásában — ha nem is halott — de mégis halottá változik. . . .

De nekünk is hiába beszélnek a hét éves háborúról; nincsen ugyan még ki a hét év, de még mindig ki lehet és így is ha szembeállítjuk a most bevégezt négy esztendő óriási méreteit annak a hét évnek apró-cseprő csetepatéival, ez időbeli különbség feltétlenül elenyészik és Clio a mostani háború résztvevőinek fejére helyezi a dúsabb babérkoszorúkat.

És mintha eddigelé szerény lelkemben a fennhéjzás ördöge ütött volna tanyát és az a legkülönösebb, hogy én, aki mindig pártatlan bírāja tudtam lenni még saját indulataimnak is, nem találok kivetni valót ébredező gögösségemben. A most zajló háboruban egy a régen tanultnál sokkal hatalmasabb Világtörténelem lüktetését érzem, de egyben érzem azt is, hogy e Világtörténelemnek én is egyik történelmi egyede vagyok! Katona vagyok a milliók közül, akik csinálják a Világtörténet legérdekesítőbb kötetét, a melyek máris oly vaskosak, hogy elhelyezésük a jövő nemzedék könyvtárának legalább is egy teljes polcát veszik majd igénybe. Gögössé tesz aztán az a tudat, hogy e kötetekben — bár névtelenül — de én is bent fogok szerepelni. . . .

Az ötödik év küszöbén emlékezni akarok. . . . Lepergetem az emlékezés makulátlan fehér lepedőjén a letűnt négy esztendő filmtekerését: poros és piszkos magyar katonák rohannak előre az oroszországi feneketlen sártengerben, sapkájukon piros virág, bajonett-

jeik hegyén piros vér és megállítják a kolosszust — az a bejelentett gőzhenger nem tudja lehangereálni szép Magyarországot; vértől áztatott csatateretek, füstölő lalvak, romokban heverő városok és mindenütt halott, nagyon sok halott. . . . Aztán jön a túlerő ideig-óráig tartó diadalmaskodása: ott látom magamat is többi bajtársammal egyetemben lovaink nyakára borulva, ahogy zokogunk Premysl ceste fölött, látom arcaimkon a kétségbeesést, ami arra a hirre fogott el mindannyiunkat, hogy a muzska Magyarország szent földjét tapossa. A kétségbeesés arckifejezése azonban mihamar átváltozik a dac arckifejezésévé és hallani vélem a magyar katonák düh kiáltásának harsogását: újból végigszemlelem a szorosok legendás csatáit és látom küzdeni az égig nyúló kárpáti bércek között Szurmay hős honvédeit, látom eldőlni a küzdelmet és látom, hogy a betörő muszkák fokosok által bevett koponyákkal, szőriyü sebekkel elborítottan hanyathomlok szaladnak vissza saját országukba. . . .

Látom hadainkat végigdübörögni a királygyilkos szerbek földjén és látom délkeletről beözönlenni az oláh bestiákat. Vonatunk hosszú sora zsufoltan hozza székelj véreinket, akik menekülnek az orozva támadó gyilkos elől; a védtelen asszonyokkal, gyerekekkel, öreg emberekkel szemben azonban csak rövid ideig tómbol az oláh hősiesség, mert a következő filmrészleten már a székelj nép katona fiaival néznek farkasszemet és az oroszlan lángoló tekintetét nem bírja ki a hiéna sunyi pillantása. . . . Aztán végig dübörögnék Oláhországon is. . . .

Hitét megtagadva ellenünk tör az olasz is, de a harcot vele is megvittuk és hiába minden erőlködése, a harci mérleget nem bírja a maga javára billenteni. Egy egész világ esküdött össze ellenünk, de mi négy hosszú esztendő óta álljuk a támadásokat. A százezer hidrának lehullik egy-egy feje kemény karjaink csapása alatt, de a levágott fej helyébe azonnal másik kettő nő Előttünk lebeg azonban a mitológiai Herkules példája, akinek mégis sikerült levágni egytől-egyig a száz fejeket és bizva-bizunk, hogy ez a magyarságnak is sikerülni fog! . . .

A tömegek képeiben gomolygó alakok között felismerem jómagamot is, a világtörténelmi képekhez szorosan hozzáilleszkedve ott látom az én történetemet is. . . . A mozgósítás napján a búcsú szivettépő jelenete játszódik le az első sorban: egy asszony aki az én feleségem és két kicsi gyermek, akik az én gyermekeim — görcsösen karolnak belém, könnyekkel árasztanak, égő csójaikkal majd megfullasztanak és nem akarnak eresztetni Erőszakkal fejtem le a nyakamat átfogó karokat és karocskákat, mert mennem kell. . . . Ott találok magam aztán az oroszországi homoktengerben, amint éjszakának idején csendesen megyek a tömeggel előre. Köröskörül mindenütt piros az ég alja és mindenünnen ezer halál leselkedik rám. Naphosszat, éjszakákön át száradatlanul szakad rám a jeges záporos — átváza, átváza ott gubbaszkodom a kialudt táborotznál és szemrehányó tekintettel nézek az ég felé, mintha kérdezném: Uristen, voltál már te is katona!? És szünet nélkül, pihenés nélkül vándorolom az uttalan országutakat és szenvedem végig az első háborus év legképtelenebb szenvedéseit, viszontagságait. Tudni való ugyanis, hogy aki nem volt kint az első esztendőben, az nem is tudja, hogy mi a háboru, mert később már annyira konzillálódtak a körülmények, hogy az első évhez képest az azután kö-

vetkező idők valóságos úri élet gyanánt hatnak. . . . A sártengerben sehol sem várt bennünket fedél, éltünk, mint az erdők vadjai; a piszok volt uralkodó planétánk, férgek ezrei mardosták testünket sebesre. Ez volt az ősz, utána jött a vigasztalan nagy oroszországi tél. Ott látom magam egy hősivatag közepében és én — kicsi törpe ember — teljesen beleveszek a végtelen fehérség fehér végtelenségébe. A táborúzek az egyedüli menedékek, sok-sok éjszakát virrasztottam át mellettük. Nézem a szaladó képen az én éneket: hiven tükröződik arcomon az átkos életöszön riadozása, amikor fejem fölött elsüvöltenek a halálthozó ágyúgolyók vagy amikor előttem, mögöttem és minden oldalon köröskörül robbannák a lecsapódó gránátok és bombák, a borzadály, ami elfogott, amikor az első cafattá tépett szegény törékeny emberi testet pillantom meg, a kimerültség, amely hetekig tartó fáradozások után végtére is hatalmába kerített, — a nekibúsulás, hogy még mindig nincs vége a háborúnak, engem pedig odahaza oly nehezen várnak. . . . Ugy rémlik, hogy ebben az arcjátékban benne van az egész háború lélektana. . . .

Itt a Piave mellett most semmi különösebb nem történik. Tartjuk a halpartot és régi állásainkból egy tapodtat sem engedünk. A digó nagyban puffogatja a legnagyobb kaliberű gránátokat és bombákat, de kárt nem igen tesz bennünk; csak úgy minden lélek, minden meggyőződés nélkül folytatja a háboruszkodást, egészen az a látszatja, mintha muszájból csinálna. — De hátha muszájból is csinálja? Kétszer is beigerte már az offenzívát, de nem nagyon akarózik neki belevágni a fejszét a nagy fába, tart tőle, hogy az a fejsze ki is csorbulhat

Repülőgépeik feltűnően sok röpíratot dobálnak le terepünkre; mindenáron fel akarják lázítani a magyar katonákat, még Petőfi Sándor „Talpra Magyar!”-ját is lenyomatták nekünk. A bakák egész gyönyörrel olvasgatják ezeket az örökszép verssorokat. De már nem invitálnak bennünket odaára, mert amint egyik iratuk is beismeri, a mi átpártolásunkhoz úgy sincs egy csöpp reményük se, csupán arra kérnek, hogy forduljunk ő helyettük inkább a csehek ellen

Sok repülőgépiük potyog most le a két levegő-égből az utóbbi időben. Rémesen megtanultunk célozni a fent kóválygó „lázítókat” rá és ha sokáig így folytatódik a dolog, akkor magának D' Annunzionak kell elvállalni a lázításnak ily formában való missióját, mert kötve hiszem, vajjon hajlandó-e minden pilótájuk a biztos martir-halálnak ki tenni magát.

A célzás mesteriségében különben is vezetünk. A multkor fent jártam egy megfigyelőben és végig szemléltem, hogy a mi lövegcink minő holtbizonyosan találának Vendég voltam ott és a vendég tiszteletére az ő országotjukon robogó három darab munitiós automobilt vették célba derék tűzereink, de aztán el is találták úgy, hogy abból a három darab automobiltól aligha tudnak egy fél gépkocsit is összekovácsolni. Természetes, hogy a szállított munitioból sem fog soha többé halál származni a mi oldalunkon.

A amerikaiak is kezdenek már feltűnedezni; egyelőre azonban csak mintegy páholyból nézik a csetepatékat. A meghalást rábizzák dicső pártfogoltjaikra, ők csak, az egyelőre még nagyon kétséges, profitot akarják zsebrevágni. Angolok, franciák is szép számmal találkoznak és kíváncsi vagyok, hogy mikor lesz szerencsénk a többi méltó szövetségeshoz, mert még

nem láttam sem indusokat, sem kongó-négereket, sem pápuákat, sem görbe szemű japánokat. — Sokféle népből alakult a százféjú hidránk, sokféleképpen beszélnek, holott mi csak magyarul tudunk diskurálni velük, de az igazság Istenének segítségével amugy magyarosan végtére is megfogjuk az egész világgal értetni azt a szálló ígét, hogy „ne bántsd a magyart!!“
szívélyes üdvözlettel

Taraszovits Ödön hadnagy.

DAL.

Amikor zenével
Katonát temetnek,
Szíve sir, könnye hull
A gyászos menetnek.
Mikor a fájdalom
Oly sötét, oly siri,
Hogy miért . . . tudj' isten
Én nem tudok sirni.

Mikor vig zenével
Vig katonák mennek,
Mikor vig zenéhez
Vigan énekelnek,
Mikor minden bús arc
Vig mosolyra fordul,
Hogy miért . . . tudj' isten
Nekem könnyem csordul.

Fellegi Béla.

A béke utolsó napjai Angliában.

Eastbourn-ban, Angliának e kies fekvésű tengerpartján töltöttem 1914 évi július havát és érthető lázas érdeklődéssel figyeltem a fejleményeket. Bár Angliában még akkor — egy héttel Németországnak való hadüzenete előtt — senki sem hitt igazán egy háboru keletkezésében, mégis bizonyos izgatottsággal csomagoltattam és a monarchiánk által Szerbiának küldött hadüzenet napján tértem vissza Londonba.

Hogy mennyire nem tulajdonítottak nagy fontosságot a Balkánon lejátszódó eseményeknek, legjobban bizonyítja, hogy míg monarchiánk hadüzene-tét csak néhány sorban említették meg, addig az ugyanaznap lejátszódó Carpentier—Wells box-match-nek még az olyan komoly lapok is, mint a „Times“, vagy a „Daily-Telegraph“, oldalakat szenteltek és keservesen siránkoztak szemüfényének, Wells-nek 70' alatt szenvedett veresége felett.

Londonba való visszaérkezésem után másnap — dacára annak, hogy egy hónapi szabadságom még nem mult volt el — hivatalomba mentem s igazgatóm tanácsát kértem, hogy mitévő legyek. „Never mind the war“ (Soh' se lesz ebből háboru, kár volt nyaralását megszakítani) — mondta nevetve. De hogy lelkiismeretemet megnyugtassam, elmentem konzulátusunkhoz, azonban elküldtek, hogy elsősorban a tényleges katonákra kerül a sor, jobbanmondva a tartalékosokra. (Én t. i. kint soroztattam magam és alkalmatlannak találtam mindannyiszor.

Megnyugodva tértem haza, de nyugodtságom csak néhány napig tartott. A káosz mindinkább nagyobbodott és amikor aug. 2-án, vasárnap a Russell-Square-on levő német konzulátusi épület elé mentem, ott tízezrekre menő tömeget találtam, akik mind haza, Németországba akartak jutni. A mi konzulátusunk épülete előtt is rengeteg nép várakozott, követele személyazonossági bizonyítványát, hogy haza utazhasson. Csak akkor láttam, hogy mennyi magyar van Londonban.

Délután a Victoria-, majd a Charing-Cross-állomásra mentem. Leirhatatlan zürzavar. Szivettépő scénák. Itt egy angol nő sirva kapaszkodik germán férje nyakába; ott egy francia fiu bucsuzik német menyaszonyjától; hol egy magyar fiu veszekszik egy angollal s így tovább. A scénák megisméllődnek a percnként induló vonatoknál. Egy ily scénánál magam is nem kis szerepet játszottam s még máig sem tudom, hogy helyesen avagy helytelenül cselekedtem-e? T. i. a vonat már indul, egy angol nő még mindig átkarolva tartja német vőlegényét s sirva könyörög: „Oh, don't, for Goodness sake, don't leave me here“. (Az Isten szerelméért, ne hagyj itt.)

Nem tudtam tovább nézni; egy hirtelen elhatározással a leánynál termettem, betuszkoltam a kupéba, rájuk zártam az ajtót s mentem hazafelé. A leány édesanyjának — aki a perronon maradt — kétségbeesztő pillantását azonban még soká nem fogom elfelejteni.

Otthon a lapokat elővéve, azoknak gyűlöletes cikkeit olvasva, már akkor elhatároztam, hogy semmi körülmények között sem maradok Angliában.

Másnap, aug. 3-án, a hadüzenet napján teljesen esődtől mondott a hírhedt angol flegma. Izgalom ült mindenki arcán és a háborút élette. A „White-Office“ külügyminiszterium épülete előtt megszámlálhatatlan tömeg várta az ultimátum választ. Engem a tömeg magával sodort a Trafalgar-Square-re és Nelson szobrának talpazatán ülve, néztem ezt a hidegvérűnek csufolt tömeget. Egyszerre — 11 óraker este — ezer meg ezer apró kis „Union Jack“ angol nemzeti zászló tűnt fel, felhangzott a „Rule Britannia...“ Anglia Németországgal hadilábon áll. Oxford—Cambridge evezősverseny napjára emlékeztetett ezen este. Akkor is a verseny után a belvárosban — Piccadilly, Leicester-Square — leirhatatlan forgalom. Az autók tíz-

ezrei keresztül-kasul szelik az utcákat. Minden autón — szándékkal irom „autón“ és nem „autóban“ — 15—20 fiatalember néhány utcai leány társaságában üvölt, kiált, énekel. Mindent szabad és minden meg van engedve. Ebből is elég volt, még a mulatóhelyekre sem mentem el; el tudtam képzelni, hogy mit művel ott a nép.

Következő nap aztán megkezdődött a kémvadászat; jöttek a győzelmi hírek, hogy csoda. Már első nap 30.000 halottjuk volt a németeknek. Londonban elfogtak 400 osztrák-magyar és német kémeket. Este a „dinner“-nél természetesen a háborúról beszélgettek. Tíz személy között én voltam egyedül külföldi az „ellenség“, ergo nem szoltam a diskurzusukba, csak mosolyogtam naiv, mondhatnám ostoba beszélgetésükön. De hirtelen felugrik ülőhelyéről az egyik angol s izgatottan protestál mosolygásom ellen és mondja, hogy vitatkozzam, vagy akármít, de ez a cinikus mosoly bosszantó. Az angolokat megszegyenítő flegmával ezt válaszoltam: „Gentlemen, ma augusztus 4-ike van; én nem tudom, hogy holnap elutazhatom-e még, de abban az esetben, ha nekem itt kellene maradnom, a leghatározottabban felkérem önöket, hogy az én jelenlétemben a háborúról ne beszélgessenek. Önök angolok, én magyar vagyok; nekem is, maguknak is kell, hogy legyen más meggyőződésük“. — „You are right, you are right, Mr. S...“ — Igaza van! — kiáltják kórusban, miközben az a fiatalember ünnepélyesen bocsánatot kért. Elutazásomig tényleg a legjobb egyetértésben éltünk.

Azután naponta eljárta a konzulátushoz, amíg végre 8-án megkaptam az oly hön öhajított személyazonossági igazolványomat. A landlady-mnek két hónapra kifizettem a lakásomat, mondván, hogy addigra a háborunak vége lesz és én újra visszajövök. Összes ruháimat szintén nála hagytam, csupán az uton szükséges néhány fehérneműdarabot vive magammal.

Augusztus 9-én az utolsó hajóval hagytam el Anglia tengerpartját és hétnapi rendkívül érdekes és szokatlan utazás — no meg vagy hatszori letartóztatás — után érkeztem meg az oly régen látott és szeretett fővárosunkba, Budapestre.

Zerant.

Kitüntetés, előléptetés.

Tiszti kitüntetés. Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége az alábbi kitüntéseket adományozta: Szilvay József t. főhdgynak, ki jelenleg a 16. népfk. gyalogezredhez van beosztva, a 3. osztályu katonai érdemkeresztet a hadidiszitményvel és kardokkal, — Juhász Aladár t. hdgynak (jelenleg a 29. népfk. ezr. beosztva) a másodszeri ujlágos legfelsőbb elismerést, a kardok egyidejű adományozása mellett, — az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásuk elismeréséül. Nagy Gyula századosnak a legfelsőbb dicséző elismerést, a háború idején teljesített kitünő szolgálatainak elismeréséül. — Bronz éremmel lettek kitüntetve: Klimczó János t. zls, Berts János hdgy, Sisák Pál zls, Emödi Sándor

zls. — II. o. ezüst vitézségi érmet kapott: Gembiczky József hdgy. — Hacker Béla hdgy a legfelsőbb dícsérő elismerést a kardokkal. — Posch Gusztáv Adolf t. segédlelkésznek a 2. oszt. lelkészi érdemkeresztet a fehér-vörös szalagon.

Tiszti kinevezés (zárójelben a rangszám). Az 1918 augusztusi R. K. a következő 16-os tisztek kinevezését hozza: Róth Rezső százados gazdasági tiszt 1918. aug. 1-i ranggal őrnagy g.-t.-té lépett elő (3).

Kinevezés a tartalékban. Főhadnaggyá: Breznay Lajos hdgy 1918. febr. 1-i ranggal (347). **Hadnaggyá:** Freiwirth Béla zls 1916. jan. 1-i ranggal (623), Torma Károly zls 1916. aug. 1-i ranggal (1578), Rosenberg Marcell zls 1916. aug. 1-i ranggal (2077-1), Békéssy Géza (1781) és Berger József (1954) zászlósok 1917. febr. 1-i ranggal, Zsámbor Zsolt zls (1158) 1918. febr. 1-i ranggal, Lieszkowszky Ferenc (1003), Zorkóczy Lajos (1412), Béres János (1413), Korpás István (1623), Michalik Géza (1633), Baltazar Dezső (1810), Wall Imre (2014), Gyetván István (2217) és Sisák Pál (3609) zászlósok 1918. nov. 1-i ranggal. **Szutórisz Géza** (1404), **Klinckó János** (1405), **Kőszeghy Albert** (1406), **Pogány Gusztáv** (1407), **Lux Béla** (1408) **Szászy Sándor** (1611), **Gembiczky Géza** (1612), **Számel Dániel** (2005) és **Droha Emil** (3613) zászlósok 1918. december 1-i ranggal.

Kinevezés a népfelkelésnél. Ezredorvossá: Dr. Kováts József főorvos 1917. aug. 1-i ranggal. **Hadnaggyá:** Murányi János, Steinhübel Lajos zászlósok 1918. nov. 1-i ranggal, később megállapítandó rangszámmal, Kiss Ferenc zászlós 1918. dec. 15-i ranggal **Hadnagy gazdasági tiszté:** Stefanyák Róbert és Bati Bálint 1918. aug. 1-i ranggal.

Kinevezés a szolgálatonkívüli viszonyban. Századosná: Boróczy Dezső főhdgy (181). **Főhadnaggyá:** Steller Ignác hdgy 1814. nov. 1-i ranggal (3714), Káldor Ligót 1915. máj. 1-i ranggal (46) **Hadnaggyá:** Tomcsányi Károly zls 1918. nov. 15-i ranggal, később megállapítandó rangszámmal.

Legénységi kiténtések. Bronz vitézségi érmet kaptak: Bangár József honv., Pápai József honv.,

Peész Árpád őrv., Jocsák István honv., Molnár Mihály honv., Filipovics Miksa tiz., Dudás Gyula honv., Öttmár László honv., Biber József szk., Boskó Ignác honv., Ungár József tiz., Adler Kálmán tiz., Pávek Zoltán tiz., Kucserák András honv., Schweitzer Ferenc I. o. számv., Jankó Zoltán őrm., Hlavács Gyula őrm., Sztatinszky Pál II. o. szvivő, Puchy Gusztáv szk., Janovics György I. o. szvivő. — II. o. ezüst vitézségi érmet kaptak: Rakita Pál őrzetű, Molnár András szk., Juhász Pikula Antal honv., Nagy István honv.

Előléptetés a pótzászlóaljnál. Drágffy Sándor c. é. önk. tizedest szakaszvezetővé, Hénel Imre kpj

népf., Bakonyi István, Klein Győző e. é. önkéntesek tizedesekké és Messa Vilmos e. é. önkéntes jelölt őrzetű c. tizedessé lépett elő. Sulek István őrzetű tizedessé léptette elő a pótzászlóalj parancsnokság. Molnár Mihály őrzetű c. tizedest századparancsnoka Przemyslben 1914. októberben szakaszvezetővé léptette elő. Gábori Tibor e. é. önk. őrzetű szakaszvezetővé lépett elő. Steiner Gyula őrzetűt c. tizedessé léptette elő a pótzlj parancsnokság.

Kiténtetés a különféle alakulatoknál. A k. u. k. Kreisfeldgendarmerie Kommandó Bruck Gusztáv szakaszvezetőt, Hanyus Ignác c. őrzetűt, Kopper József c. őrzetűt és Skaer István c. őrzetűt az ellenség előt tanusított vitéz magatartásukért vaséremkeresztel tüntette ki. A m. kir. 6. népf. gy. e. parancsnokságnál II. o. ezüst vitézségi érmet kapott Obonya András őrmester és Kminyák András népfelkelő.

Előléptetés a különféle alakulatoknál. A k. u. k. Militär Generalgouvernement parancsnokság Czember Gusztáv c. őrzetűt c. tizedessé léptette elő. A 37. gy. hadoszt. kiképzőcsoport par.-sága Szaniszló József tizedest szakaszvezetővé léptette elő. A m. kir. 313. gy. ezred par.-sága 1918. évi 147. sz. eligazítása szerint a következők léptek elő: őrzetűtű: Babus József, Balog János, Bakos Károly, Urbányi Pál, Dian János, Horváth Imre, Dobsinyi János, Ludányi István, Lőrincz József népfelkelő ujoncok és Bonafert János honvéd. Tizedessé: Illés József, Balog Ferenc, Lévai István, Hügyecz János, Pápai István, Gene András, Lényi Vendel, Varga János, Pásztai Ernő és Sedon László őrzetűtű. Szakaszvezetővé: Fekete Mátyás, Urbányi Mihály és Szabó István tizedesek. Szloboda Imre npf. uj. őrzetűtű.

Hírek.

Adataink közlését csak a forrás megnevezésével engedhetjük meg.

Személyi hírek az ezrednél. Solyom Zoltán hadnagyt f. évi július hó 27.-én 1918. május 1.-ig visszamenő ranggal főhadnaggyá nevezt ki Ő Felsőge. Kliment Jenő hadnagy magasabb parancs folytán ideiglenesen a 39. h. o. par.-sághoz osztatott be mint gyalogsági megfigyelő járőr parancsnok. Regula Antal t. főhadnagy és Wottitz Lipót t. hadnagy 14 napi szabadságot kapott. Istók Elemér hadnagy a frontról Dubovinszky József szakaszvezető kíséretében Wienbe vezényeltetett az „Armeegasschule“-ba. Steinhübel Lajos tart. zászlós a szénagyűjtő és kaszáló különit-

mény parancsnokává neveztetett ki. Klein Imre hadnagnak 14 napi, Balassa István hadnagnak 14 napi, Sisák Pál zászlósnak 14 napi és Ivánszky László t. zászlósnak 28 napi szabadság engedélyeztetett. Seidmann Mór II. zlj. törzsbeli szkv. II. oszt. altisztét tétetett át. Zemann Gyula t. hadnagy a 16. l. századtól a műszaki századhoz helyeztetett át. Szentistványi Elek Dezső főhdgy. 28 napi, Horkay Gyula főhdgy. 14 napi, Hajdu Árpád ev. lelkész 14 napi szabadságra mentek.

Géczy István alezredes távozása. A cs. és kir. hadsereg főparancsnokság július hó 9.-én kelt rendeletével Géczy István alezredes a Honv. Miniszter Úr rendelkezésére bocsátott. Közszeretben álló kedves zászlóaljparancsnokunk új beosztása Budapesten lesz.

Hősi halál. Ezredünk ismét tűzben van. Az olasz front sziklás, fáradságos terepén áll szemközt immár harmadik ellenségével, az olaszszal. A háború nehéz csapásokkal teljes sötét szárnya ismét megmozdul teljes súlyával és a hősi halottak fölött szomorú, bánatos lélekkel állunk ismét. Az olasz fronton a július hó 15.-i harcokban hősi halált haltak: Vajda Rezső kriványgyetvai és Valent Albert kétkeresztúri illetőségű honvédek.

Typhus a III. zlj.-nál. A 16. III. zászlóaljnál typhus megbetegedés történt. A járvány elterjedését azonban az orvosi kar lelkiismeretes munkája elfojtotta. A zászlóalj augusztus 27.-ig zárlat alatt volt. Haláleset nem történt.

Gróf Mailáth Győző v. b. t. t. erdélyi püspök folyó hó 24.-én meglátogatta ezredünket, tábori misét tartott, gyóntatott, áldoztatott.

Klinda Jenő százados a hadsereg főparancsnokság rendelkezésével a 16. III. zlj. parancsnokságával véglegesen megbízott.

Orvosfőnöki megbízások. Dr. Popper Hugó főorvos szabadságának időtartamára az ezredorvosfőnöki teendők ellátásával Dr. Aczél Béla főorvos bízott meg. A II. zászlóalj orvosfőnöke ezen ideig Bakay Jenő e. ü. hadnagy.

A csáki „Deák-Kör“ a 16. honv. gy. ezred özvegy- és árvaalapja javára Sport-ünnepélyt rendezett, melynek tiszta jövedelme 740 koronát tett ki. Segélyalapunk vezetősége ez uton is hálás köszönetet mond nemeslelkű adományáért a „Deák-Kör“-nek.

Személyi hírek a pótzászlóaljnál. Schwank Ödön százados a ker. parancsnokság parancsára utbaindult az ezredhez. Stuller Lajos t. hadnagy bevonult a miskolczi élelmezési kormánybiztoságtól. Pittner Tivadar t. főhadnagy bevonult a szegedi cs. és kir. tart. kórházból. A szombathelyi tart. kórházból bevonult Gantner János t. zászlós. Antal Sándor t. hadnagy bevonult orosz fogságból. Nyéky Imre t. hadnagy utbaindult a sátoraljaújhegyi kormánybiztosságra.

katonai osztályához. Horváth Andor t. zászlós visszatért orosz hadifogságból. Békéssy Géza t. hadnagy a losoncai cs. és kir. tartalékkórházba ment. Majoros József t. főhadnagy bevonult Wegskeidből. Antal Sándor t. hadnagy orosz fogságból bevonulva 8 heti vizontlátási szabadságra ment Pelsőczre. Remenyik András népf. hadnagy 4 heti szabadságot kapott Géczére. Murányi Imre t. hadnagy bevonult a budapesti Gondviselés tiszti hadikórházból. Dr. Löwy Samu főorvos Breznóbányára indult utba, ahol a lábadózó osztály orvosi teendőit fogja ellátni. Medek Béla t. hadnagy hajának gyógykezelése végett a helybeli cs. és kir. tart. kórházba utaltatott. Torma Károly t. hadnagy bevonult egészségügyi szabadságáról. Pór Ernő t. hadnagy bevonult a 9. honv. pótzászlóaljtól és átvette az állomány nyilvántartó tiszti teendőket.

Szent István napi istentisztelet. Augusztus hó 20.-án a besztercebányai Vártemplomban ünnepi istentiszteletet tartottak, melyen részt vett *Raith* Antal ezredes, *Kutka* István alezredes, *Török* Kálmán őrnagy és az összes szolgálatmentes tisztek.

Kivégzés. A kassai rögtönítelő bíróság többszöri szökés miatt golyó általi halálra ítélte Tóth Kálmán honvédet. Az ítéletet folyó évi augusztus hó 28.-án délelőtt 7 óra 30 perckor Besztercebányán végrehajtották. A kivégzés elrettentő például szolgáljon mindazoknak, akik a király és haza iránti hűség-esküjüket honvédek nem méltó módon megszegik.

A TOTO Rimaszombaton. Augusztus 24.-én indult utba a TOTO-parancsnoka *Kún* Berci főhadnagy és *Holesch* Béla főhadnagy, a kiállítások zseniális műszaki vezetője, Rimaszombatba, hogy a történelmi osztály nyári működési programjának 3. számára, a rimaszombati hadikiállításra, az előkészítőlehetek megtegyék. Tekintettel az eddigi kiállítások elsőrangú anyagi és erkölcsi sikerére, remélhető, hogy a rimaszombati vendégszereplés is teljes megelégedéssel fog végződni.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen, vagy jelíges levelekre nem válaszolunk. Kéziratokat nem adunk vissza.

G. Á. Azt hisszük, hogy be lehet mondani az utimót. **Sz. I. hdgy T. p. 425.** (Edes emlék). Dalszövegnek nagyon alkalmas, de mi sajnos ilyen formában nem használhatjuk. Esetleg egy zeneszerzőt keressen fel vele. **Ghyczy Ferenc őrnagy. Inota.** A lapokat eddig Várpalotára irányítottuk, mint később értesültünk, tévesen. Azóta a hiányzó példányokat már elküldtük. **Haynik hdgy. Rimaszombat.** Reklamációjának eleget tettünk. **Ivankievics Kálmán hdgy.** A Fekete tenger partjáról küldött üdvözléteért fogadjon köszönetünk innen a tintásüvegek mellől. Szeretnénk olvasni valamit Odesszáról. Nem lehetne? Üdv. **Többeknek.** Kéziratokat, melyeket lapunkban ohajtanak elhelyezni, **csakis** a 16-os honvéd főszekeresztőség címére kérünk küldeni. **H. P.** (Az öreg honvéd). Nem közölhető.

A 16. honv. gy. ezred története a román harctéren.

Irta: Dr. Máriássy Lajos főhadnagy.

(II. rész, 9. folytatás.)

Ö Felségének, Ferencz Józsefnek temetésén a hadosztály képviselőiben Juhász László alezredes ezredparancsnok, az ezred képviselőiben Schwank Ödön főhadnagy és Gyurjancsik Vince úthba indultak. Az ezredparancsnokságot Mierka Emil 15. huszár ezredbeli alezredes vette át.

Megszállott vonal: 1133-tól 1222 Laposig. 16/III zlj. (4 géppuska, 9—10 szd., fél 11. szd.) tartalék a jobbszárny megett. Parancsnok Estefányi Jenő százados. 1222—1210—1216—1081-en 16 I. zlj. (3. szd., 4. század fele, 2 szd., 1 szd.) 4 géppuska, 2 gyalogsági ágyú. Parancsnok Manhald Nándor százados. Elől az 1188-nál a fél 4. század főörs. A 11. század a menet beosztása után felállított. Utász század 3 szakasza a Lapos megett munkálatokra és tartalék gyanánt.

Ezen két zászlóalj felett mint csoport-parancsnok Ghyecz Ferenc százados parancsnokolt.

A II. zászlóalj a csobánosvölgyi fűrészről a már említett felállításban (L. előbb.) 1 utász szakasszal, 4 géppuskával. A hegyi tüzérség onnan még okt. hó végén elvonatott. A II. géppuska század pedig a III. zászlóaljhoz vissza irányított amidőn a 16/III. zászlóalj a 10 II. zászlóaljat felváltotta.

Nov. 26-án arcvonalunk előtt megjelent az ősi ellenség az orosz! Megjött és rögtön támadásra indult. Délután az 1188 magaslaton levő főörs már vegyes járőrt (orosz és román katonákból állót) ver vissza. Fokozott felderítés indul meg mindkét részről s az orosz szinte méhrajszerűen hajszolja előre egymásután járőreit, amelyek mindannyiszor véres fejjel futnak vissza az ezred arcvonala előtt.

Kézrekerült orosz parancsokból kiderült, hogy az ellenség nagyjából tájékozva volt, vagy talán a háboruban többször jónak bizonyult hadászati érzéke sugalta neki, — mert román felderítésekből ugyan nem sok értékeset hámozhatott ki állásaink hollétééről. Azonban már kezdetben nagy tévedésben volt. Állásainkat előretolt részeknek tekintette s ebből származott az az ideges türelmetlenségre mutató sűrű járőr tevékenysége, folytonos előre tapogatózása az első napokban.

Ezen felderítő csatározásokban, amelyek mind-

össze a II. zászlóalj egy előretolt szakaszának a fővonalra az 1081-től (Csobánostól északra) nyugatra 1000 méterre való visszavonulásra eredményezték, november 27-én a hadosztály vadászkülönítményei is eredményesen vettek részt. A kisebb erejű járőröket csakhamar már századok követték s nov. 27-én d. u. egy ellenséges század és 2 géppuska heves támadását verte vissza az 1188-as főörs.

Járőrök és vadászkülönítmények ügyes és céltudatos működése csakhamar felderítette, hogy a Mt. Nemirával szemben a 15., ettől északra a 13. (kb. a III. zászlóaljjal szemben is) ezredek nyomulnak támadásra elő.

Mivel előrelátható volt, hogy az ellenség rendszeres támadást az 1222 ellen fogja megindítani, a 11. század fele a jobbszárnyról a Lapos mögé (1222) tolatott el.

Az eddigi, sokszor veszteségteljes tapogatózás után nov. 28-án rendszeres tüzérségi tüzzel előkészített támadásra tör elő a Stohod mentéről ide hozott orosz vas hadosztály. Ekkor megkezdett tömeg támadásai napról-napra, éjjel-nappal megismétlődve december végéig tartottak. A II. zászlóalj 1081-nél visszavert ellenséges támadás után nov. 28-án dut. 3 h. 15 perckor egy ellenséges zászlóalj ront 4 sorba tagozódva az 1-ső század ellen elő. Gyönyörű nap volt! Az enyhén fujdogáló szélben egy derűs, de kissé hideg nap fájdalmas bucsuzása. A tüzérség fülsiketítő larmájában élesen sziszegve, csattogva puska lövedékek acél hegyének ezrei, meg ezrei vágtak fájdalmasan süvöltő rést, zizegett, zugott a levegő, a lövedékek sokaságának méhraj zümmögéséhez hasonló, csak-hogy gyilkoló acélra szerelt kegyetlen főtiszimójától! Mily kínos, lesújtó az érzés: várni, kitartani, védekezni tétlenül, szembenézni a közelgő szuronnal, egy-egy jó honvéd bajtárs kidöntött tetemére búcsúpillantást sem vehetni, a felviharzott indulatokat egy-egy kézigránát dobásának lendületébe belefojtani, a puska záródugattyújának nevétségesen kicsinyen rántogatására pazarolni, a fejek betörésére szánt tusát nyugodtan a vállba illeszteni, a „roham isteni lendülete és állati tobzódása“ mámore nélkül céltáblaként állani: ez a modern katona lélektana a védelemben s ezt nem tudja a magyar katona.

(Folyt. köv.)

Szerkesztőség és kiadóhivatal Tábori posta 425.

Fiók szerkesztőség és kiadóhivatal Besztercebánya.
ahová a lapnak szánt közlemények
és előfizetési díjak küldendők. ○ ○

Kiadó: a m. kir. besztercebányai 16. honvéd gyalogezred
történelmi osztálya.

Felelős szerkesztő: KUN BERCI.
Szerkesztő: GÁSPÁR ÁRPÁD.

